

VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" valdei
VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" padomei

VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga""
kapitāla daļu turētāja gaidu vēstule vidēja
termiņa stratēģijai no 2024. līdz
2030.gadam

Satiksmes ministrija ir saņēmusi VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" (turpmāk – Lidosta vai Sabiedrība) vidēja termiņa darbības stratēģijas atskaiti par 2023.gadu. Tajā Lidosta norādījusi, ka 2024.gadā aktualizēs vidēja termiņa darbības stratēģiju, ņemot vērā Covid – 19 pandēmijas un ģeopolitiskās situācijas reģionā izraisītās sekas, kas būtiski ietekmējušas vairākus Lidostas rezultātīvos rādītājus.

Ar šo vēstuli Satiksmes ministrija kā VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" (turpmāk – Lidosta "Rīga") kapitāla daļu turētājs (turpmāk – Akcionārs) izsaka gaidas attiecībā uz Lidostas "Rīga" darbības virzieniem, prioritātēm un sasniedzamajiem mērķiem nākamajam 2024. – 2030. gada vidēja termiņa darbības stratēģijas periodam. Gaidu vēstule ir izstrādāta atbilstoši Pārresoru koordinācijas centra Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijām, kas 2022. gada 17.jūnija sēdē (prot. Nr.2, 3.§) saskaņotas Valsts kapitāla daļu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības koordinācijas institūcijas padomē.

Kapitālsabiedrības mērķis (vispārējo stratēģisko mērķu skaidrojums)	<p>Atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 28. aprīļa rīkojumam Nr. 283 "Par valsts akciju sabiedrības "Starptautiskā lidosta "Rīga"" vispārējo stratēģisko mērķi"¹, Lidostas "Rīga" vispārējais stratēģiskais mērķis ir nodrošināt reģionālajam satiksmes centram atbilstošu mūsdienīgu gaisa pārvadājumu infrastruktūru un pakalpojumus, piedāvājot ērtu un drošu savienojamību pasažieriem un biznesam, kā arī veicināt ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju.</p> <p>Lai to sasniegtu, valstij ir jānodrošina:</p> <ul style="list-style-type: none">• efektīva gaisa transporta sistēmas pārvaldība un regulējums, uz attīstību vērsta gaisa transporta politika;• starptautiskajos tiesību aktos noteiktajiem drošības un tehniskajiem standartiem atbilstoša infrastruktūra, kas spēj nodrošināt esošo un paredzamo gaisa pārvadājumu apjomu;• efektīvs vietējais gaisa pārvadātājs, kas spēj nodrošināt ne tikai tiešos lidojumus, bet arī būtisku tranzīta plūsmu Lidostā „Rīga”;• neaviācijas komercdarbības attīstība. <p>Pamatojoties uz gaisa satiksmei politikas plānošanas dokumentos izvirzītajām prioritātēm, uz Lidosta "Rīgu" attiecināmas šādas nākotnes prioritātes:</p> <ul style="list-style-type: none">• palielināt Rīgas kā nozīmīga Eiropas līmeņa gaisa satiksmes centra ietekmi, turpinot attīstīt Lidostas „Rīga” infrastruktūru, paplašināt lidojumu maršrutu tīklu, veicinot tranzīta pasažieru plūsmas pieaugumu un veicinot pievilcīgu cenu politiku;
--	--

¹ <https://likumi.lv/ta/id/322838>

	<ul style="list-style-type: none"> • palielināt Lidostas „Rīga” termināļa un lidlauka kapacitāti, lai nodrošinātu plānotā pieaugošā pasažieru skaita apkalpošanu; • lai uzturētu efektīvu aviācijas sistēmu, Lidostai “Rīga” ir jāievieš jaunākās tehnoloģijas un inovācijas. Tas ietver lidostu pārvaldības sistēmas, uz efektivitātes un drošības uzlabošanu vērstas tehnoloģijas, kā arī vides un enerģijas efektivitātes uzlabošanu; • Lidostai “Rīga” ir jānodrošina priekšnosacījumi aviācijas infrastruktūras piekļūstamībai un savienojumiem ar citiem transporta veidiem, sabiedrisko transportu, dzelzceļu un autoceļu tīkliem, veicinot integrētu un efektīvu transporta sistēmu jāattīsta inovatīvi mobilitātes risinājumi; • Lidostai “Rīga” sadarbībā ar pakalpojumu sniedzējiem ir jānodrošina sabiedriskā transporta (ieskaitot mikromobilitātes) pieejamība, ērti savienojumi ar Rīgas pilsētas centru, Rīgas aglomerāciju un Jūrmalu; • Lidostai “Rīga” ir jāuzņemas līderība aviācijas nozarei izvirzīto vides mērķu sasniegšanā; • Lidostai “Rīga” ir jāveicina uzņēmējdarbības daudzveidības tās pārvaldītajās teritorijās un jānodrošina atbilstoša infrastruktūras attīstība.
Valsts deleģētā funkcija	<p>Ar 2013.gada 2.jūlija Ministru kabineta rīkojumu Nr. 297 “Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu valsts akciju sabiedrības “Starptautiskā lidosta “Rīga”” lidlauka teritorijai”, Lidostas lidlauka teritorijai ir noteikts (apstiprināts) nacionālo interešu objekta statuss.</p> <p>Lidosta kā Satiksmes ministrijas kapitālsabiedrība pārvalda īpašumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 1.punkta noteikumiem pilda virkni atbalsta funkciju valsts aizsardzības vajadzībām, tajā skaitā pildot NATO rezerves lidlauka funkcijas, kā arī veic citus uzdevumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts attīstībai un drošībai.</p> <p>Saskaņā ar likuma “<u>Par aviāciju</u>” 27. panta piektajā daļā noteikto, Ministru kabinets ir pilnvarots noteikt civilās aviācijas lidlaukus, kuros civilās aviācijas drošības uzturēšanas pasākumi tiek finansēti no valsts budžetā šim mērķim kārtējā gadā paredzētajiem līdzekļiem, kas tiek noteikts ar Ministru kabineta rīkojumu par valsts budžeta programmas 44.00.00 “Līdzekļi aviācijas drošības, glābšanas un civilmilitārās sadarbības nodrošināšanai” līdzekļu izlietojumu.</p> <p>Valsts finansējums valsts deleģētā uzdevuma izpildei veido mazāk kā 10% no Sabiedrības vidējā gada apgrozījuma. Lidosta īsteno valsts deleģēto uzdevumu, negūstot no tā peļņu. Valsts deleģētās funkcijas izpildes nodrošināšanai, Lidosta izmaksas sedz no ieņēmumiem, kas gūti, iekasējot maksu no pasažieriem par aviācijas drošības pakalpojumiem.</p>
Kapitālsabiedrības pamatdarbības veidi	<p>Kapitālsabiedrības pamatdarbība ietver pakalpojumu nodrošināšanu aviopārvadātājiem un pasažieriem, kas iedalāmi divos blokos: aviācijas pakalpojumi un neaviācijas pakalpojumi.</p>

Aviācijas jomas pakalpojumi ietver Lidostas sniegtos pakalpojumus aviokompānijām, pasažieriem un kravu pārvadātājiem, lai nodrošinātu gaisa kuģu apkalpošanu no nolaišanās līdz pacelšanās brīdim.

Lidostas sniegtie aviācijas pakalpojumi atbilstoši aviācijas tarifiem ietver:

1. Pakalpojumu nodrošināšanu pasažieriem (terminālis un ar to saistītā infrastruktūra), kuru sniegšanas izmaksas tiek segtas, iekasējot maksu par pasažieru un publisko uzgaidāmo telpu un gaiteni, kā arī citas pasažieru apkalpošanai nepieciešamās pasažieru termināļu infrastruktūras izmantošanu (atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 111 "Noteikumi par valsts akciju sabiedrības "Starptautiskā lidosta "Rīga"" lidlaukā sniegto pakalpojumu maksu");
2. Pakalpojumu nodrošināšana aviopārvadātājiem (skrejceļa, termināļa, skrejceļa pievadceļu, perona u.c. uzturēšana, kā arī lidlauka aprīkojuma nodrošināšana) – tiek segti ar maksu par gaisa kuģa pacelšanos un nosēšanos, kas ietver skrejceļa un manevrēšanas ceļu, skrejceļa un manevrēšanas ceļu apgaismojuma, lidlauka vadības dienesta pakalpojumu un citas lidlauka infrastruktūras izmantošanu, ja infrastruktūra nepieciešama gaisa kuģa pacelšanās un nosēšanās nodrošināšanai katrā pacelšanās un nosēšanās reizē (atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 111 "Noteikumi par valsts akciju sabiedrības "Starptautiskā lidosta "Rīga"" lidlaukā sniegto pakalpojumu maksu");
3. Drošības pakalpojumu nodrošināšana aviopārvadātājiem un pasažieriem (ugunsdzēsības, drošības un citi lidlauka papildu pakalpojumi) - tiek segti ar drošības maksu par pasažieru drošības pārbaudi, pasažieru reģistrētās un rokas bagāžas pārbaudi, kā arī lidostas drošības un krīzes vadības (tajā skaitā glābšanas) nodrošināšanu Lidostā "Rīga" (atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 823 "Noteikumi par lidlaukā sniegto drošības un glābšanas pasākumu maksu").

Neaviācijas pakalpojumi ir visi citi pakalpojumi, kas rada nozīmīgu Lidostas ieņēmumu daļu, bet nav tieši saistīti ar gaisa kuģu apkalpošanu un aviācijas pakalpojumu nodrošināšanu.

Lidostas sniegtie neaviācijas pakalpojumi ietver:

1. Komerclatību, noliktavu un biroju telpu iznomāšanu;
2. Zemes nomas un apbūves tiesību piešķiršanu;
3. Autostāvvietu pakalpojumus;
4. Reklāmas pakalpojumus;
5. Komunālo pakalpojumu sniegšanu.

Lidostas izmaksas jāsedz gan no aviācijas pakalpojumu, gan no neaviācijas pakalpojumu ieņēmumiem, kas ietekmē lidsabiedrībām un pasažieriem piemēroto maksu apmēru. Aviācijas un neaviācijas

	<p>ieņēmumi jāizlieto pamatdarbības un kapitālieguldījumu finansēšanas izmaksu segšanai, paredzot arī samērīgu peļņu.</p>
<p>Kapitālsabiedrības pārvaldība</p>	<p>Lidosta "Rīga" ir Latvijas Republikas valsts akciju sabiedrība, un tās valsts kapitāla daļu turētāja ir Latvijas Republikas Satiksmes ministrija. Lidostas "Rīga" vadības modelis ir veidots, ievērojot korporatīvās pārvaldības labo praksi.</p> <p>Stratēģiskajai un operatīvajai vadībai jābūt nodalītai, lai nodrošinātu efektīvu pārvaldību, lēmumu pieņemšanu un mērķu sasniegšanu.</p> <p>Stratēģisko vadību īsteno valde, kurai atbilstoši Komerclikumam noteikta solidāra atbildība, bet operatīvo vadību nodrošina departamentu direktori, kuriem noteikta individuāla atbildība. Valdes galvenais uzdevums ir nodrošināt uzņēmuma darbību, lai tas sasniegtu Stratēģijā noteiktos mērķus. Departamenti ir veidoti atbilstoši uzņēmuma noteiktajai pamatdarbībai un tās atbalstam nepieciešamajām funkcijām.</p> <p>Padome ir lidostas "Rīga" pārraudzības institūcija, kas akcionāru sapulču starplaiķos pārstāv valsts kapitāla daļu turētāja pārstāvja (valsts) intereses un normatīvajos aktos un lidostas darbības stratēģijā noteiktajos ietvaros uzrauga uzņēmuma valdes darbību.</p> <p>Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu un lidostas "Rīga" statūtiem, kas ir spēkā no 2021. gada 14. jūnija, valdes un padomes locekļus ievēlē uz pieciem gadiem. 2023. gadā lidostas "Rīga" valde darbojās triju personu sastāvā – valdes priekšsēdētājs un divi valdes locekļi.</p> <p>Lidostai "Rīga" ir jādarbības atbilstoši labas pārvaldības principiem un izstrādātajai Korporatīvās pārvaldības politikai.</p> <p>Saskaņā ar 2022. gada 15. marta MK noteikumiem Nr. 175 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrībā un publiski privātā kapitālsabiedrībā piemērojamajiem korporatīvās pārvaldības ieteikumiem" kapitālsabiedrībā jāpiemēro Latvijas Korporatīvās pārvaldības kodekss "Labas korporatīvās pārvaldības ieteikumi uzņēmumiem Latvijā".</p> <p>Korporatīvās pārvaldības politikā jābūt ietvertiem principiem attiecībā uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzņēmuma stratēģiju; • iekšējo kultūru un ētisku uzvedību; • iekšējās kontroles sistēmu, risku vadību un iekšējo auditu; • ārējo revidentu; • padomes locekļu ievēlēšanu; • padomes un valdes atalgojuma noteikšanas principiem; • padomes darba organizēšanu un lēmumu pieņemšanu; • interešu konflikta novēršanu; • akcionāru sapulci; • uzņēmuma darbības caurskatāmību.

	<p>Korporatīvajā pārvaldība ir jāattīsta atbilstoši Lidostas Ilgtspējas stratēģijai, noturot Ilgtspējas indeksā vismaz Platīna līmeni.</p>
<p>Kapitālsabiedrības attīstības vai brieduma līmenis</p>	<p>VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” ir dibināta 1991.gadā, bet darbību esošajā teritorijā veic jau kopš 1974.gada.</p> <p>Kapitālsabiedrības “Starptautiskā lidosta “Rīga”” attīstību var raksturot kā brieduma fāzē esošu, uz ko norāda nostiprinātās pozīcijas Baltijas reģionā, darbība piesātināta tirgus apstākļos un ienākumu stabilitāte, kas sasniegta ar konkurētspējīgu cenu politiku.</p> <p>Pasažieru un kravu pārvadājumu tirgus daļas Baltijā, galamērķu un lidojumu skaits norāda - lidosta “Rīga” jau vairākus gadus ir nostiprinājusi līderpozīcijas Baltijas reģionā. 2022. gadā lidostā “Rīga” apkalpoti 40% no Baltijas valstu pasažieru kopskaita (kopumā 40% tika apkalpoti arī trīs Lietuvas lidostās, bet Tallinā – 20%). Lidosta “Rīga” gan vasaras, gan ziemas sezonās turpina nodrošināt plašāko maršrutu tīklu Baltijā, salīdzinot ar Tallinas lidostu un Lietuvas lidostām – Viļņu, Kauņu un Palangu.</p> <p>Aviopārvadājumu tirgus Latvijā uzskatāms par piesātinātu. Gaisa transporta pasažieru skaits uz vienu iedzīvotāju Latvijā 2019. gadā bija 4,1, kas ir gandrīz 2 reizes augstāks kā ES-28 dalībvalstu vidējais rādītājs – ap 2,2 pasažieru uz vienu iedzīvotāju. Latvijas rādītājs ir arī būtiski augstāks nekā citās Baltijas valstīs – Igaunijā un Lietuvā, kur 2019. gadā tika apkalpoti attiecīgi 2.5 un 2.3 pasažieri uz vienu valsts iedzīvotāju.</p> <p>Stabila lidojumu galamērķu skaita palielināšana nodrošina augstu Baltijas reģiona savienojamību. Galamērķu tīkla paplašināšana norit veiksmīgi, galvenokārt, pateicoties gaisa pārvadātāja <i>airBaltic</i> un to sadarbības partneru darbības modelim. Tādējādi koncentrējot pārvadājumu attīstību lidostā “Rīga” un piesaistot transfēra pasažierus primāri Baltijas valstīs, kā arī Ziemeļeiropas valstīs. Tāpat, izmantojot priekšrocības, ko sniedz Baltijas reģiona atrašanās vieta starp Eiropu un Āziju, vēsturiski ir attīstīta savienojamība starp galamērķiem Rietumos (galvenokārt, ES un EEZ valstīs) un Austrumos (Kaukāza, Centralāzijas un Tuvo Austrumu valstīs).</p> <p>Lidostai jādarbojas pēc stabila finanšu modeļa, kas paredz lidostas izmaksu un infrastruktūras attīstības izmaksu segšanu arī no neaviācijas pakalpojumu ieņēmumiem, kas tādējādi ļauj lidostai noteikt zemākas lidostas aviācijas maksas un pozitīvi ietekmē konkurētspēju. Turklāt kvalitatīvi un pieejami pakalpojumi ir viena no lidostas, kā satiksmes mezgla, galvenajām konkurences priekšrocībām.</p> <p>Lidostas stiprās pozīcijas tirgū noturēšana un attīstība ir tieši atkarīga no Lidostas infrastruktūras kapacitātes palielināšanas, lai spētu apkalpot ilgtermiņa prognozētos pasažieru un lidojumu apjomus un kļūtu par Ziemeļeiropas gaisa satiksmes centru, stiprinātu Latvijas starptautisko konkurētspēju.</p>

Nefinanšu gaidas – valsts specifiskie nefinanšu mērķi	<p>Pārskata perioda beigās sasniedzamie nefinanšu mērķi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizēta Lidostas termināļa paplašināšanas 6.kārta; 2. CO2 emisiju apjoms 2030. gadā ir par 65% mazāks nekā 2014. gadā; 3. Izlidošanas punktualitāte (lidostas infrastruktūra) > 98%; 4. Pasažieru apmierinātība (vidējā) 5 ballu skalā – 4 vai augstāka; 5. Realizēta “Lidostas pilsētas” projekta 1.kārta – piesaistīts attīstītājs un izbūvēti vismaz divi objekti - viesnīca un biroju ēka; 6. Dalība vismaz divos izpētes un inovāciju projektos, kā prioritāros virzienus nosakot: <ul style="list-style-type: none"> • Zemas emisijas gaisa kuģu tehnoloģiju un klimatneitrālas lidostas darbības attīstīšana, alternatīvās enerģijas izmantošana; • Procesu automatizācija un digitalizācija.
--	---

Kapitālsabiedrības sagaidāmā attīstība pamatdarbības jomās, lielle investīciju projekti, darbība vietējā un starptautiskos tirgos

Lidostai plānošanas periodā jāīsteno tādi mērķi, lai nodrošinātu iekļaušanos integrētā transporta sistēmā, nodrošinot drošu, efektīvu, pieejamu, piekļūstamu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicinot valsts ekonomisko izaugsmi, reģionālo attīstību un nodrošinot virzību uz klimatneitrālu ekonomiku.

Uzstādītie mērķi ir tieši saistīti ar Lidostas pamatdarbības virzieniem un raksturo Lidostas aviācijas un neaviācijas pakalpojumu nodrošināšanas attīstību.

Ilgtērmiņa stratēģisko plānu konsekventai īstenošanai Lidostai ir jāuztur aktuāls ilgtermiņa stratēģiskās attīstības plāns un ietekmes uz vidi novērtējums. Stratēģiskā plānošana veicama atbilstoši vadlīnijām kas noteiktas Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO) Lidostas plānošanas rokasgrāmātā - I. daļā (Doc 9184 - 1. daļa). Tai skaitā aktualizējot lidostas attīstībai nepieciešamo teritoriālo plānojumu ar skatu uz nākotni, iekļaujot iespējamo teritoriju paplašināšanu, jaunas tehnoloģijas un pakalpojumus.

Mērķi un to sasniedzamie rezultāti plānošanas periodā, finansēšanas instrumenti:

1. Realizēta Lidostas termināļa paplašināšanas 6.kārta;

(Cilvēka drošība un piekļūstamība; Eksports un konkurētspēja; Zaļais kurss)

Lidostai jāturpina termināļa paplašināšanas 6. kārtas īstenošana, izbūvējot mūsdienīgu un ilgtspējīgu termināli, piebraucamos ceļus, autostāvvietas, kā arī savienojumu ar “Rail Baltica” Lidostas dzelzceļa staciju. Lidostas termināļa paplašināšanas 6.kārtas projekta risinājumam jāietver videi draudzīgi, ilgtspējīgi risinājumi, kā arī augstiem standartiem atbilstoša mobilitātes nodrošināšana, iekļaujoša un pieejama vide. Jaunās infrastruktūras izbūvei jāparedz atjaunojamo resursu izmantošana, enerģijas taupības pasākumi, kā arī ērta infrastruktūra velosipēdistiem un kājāmgājējiem.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:

- Jaunas centrālās ēkas izbūve reģistrācijas, drošības kontroles un ielidojošās bagāžas apkalpošanas vajadzībām;
- Piebraucamo ceļu, viadukta un savienojuma ar “Rail Baltica” dzelzceļa staciju izbūve;
- Daudzstāvu autostāvvietas izbūve;

- Jaunas bagāžas komplektācijas izbūve.

Finansēšanas instrumenti:

Termināļa paplašināšanas 6.kārtas īstenošanai akcionārs aicina Sabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijā 2024.-2030.gadam paredzēt dažādus finansēšanas variantus, instrumentus un to kombinācijas – aizņēmumus starptautiskās finanšu institūcijās un vietējās komercbankās, izvēloties saimnieciski izdevīgāko modeli.

2. CO2 emisiju apjoms 2030. gadā ir par 65% mazāks nekā 2014. gadā; (Zaļais kurss)

Lidostai “Rīga” jāturpina darbs pie ietekmes uz klimatu mazināšanas, savu sniegumu tiešo emisiju mazināšanā apliecinot ar sertifikāciju Starptautiskās lidostu padomes Eiropā (*ACI Europe*) Lidostu oglekļa akreditācijas programmā (ACA). Kā Lidostas mērķis jāuzstāda par 65% samazināt 1.² un 2.³ tvēruma emisijas salīdzinājumā ar 2014.gadu, un ne vēlāk kā 2050. gadā sasniegt *NetZero* līmeni.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:⁴

- Siltumenerģijas ražošana no atjaunojamiem energoresursiem;
- Pāreja uz alternatīvo degvielu transportu – lidostas transporta elektrifikācija, ar dīzeļdegvielu darbināmo ārējo strāvas avotu aizstāšana ar stacionāriem strāvas avotiem un elektriskajiem ārējiem strāvas avotiem;
- Efektīva enerģijas izmantošana – perona un skrejceļa apgaismojuma nomaina uz LED apgaismojumu, esošo ēku energoefektivitātes uzlabošana, renovācija un atjaunošana;
- Mūsdienīga un pieprasījumam atbilstoša elektrotīkla izveide, lai laika gaitā līdzsvarotu piedāvājumu un pieprasījumu optimāli pārvaldīt elektroenerģiju Lidostā “Rīga”;
- Elektroenerģijas ražošana no atjaunīgajiem energoresursiem - saules paneļu parka izbūve.

Finansēšanas instrumenti:

Sabiedrībai Vidēja termiņa darbības stratēģijas laikā ir jāturpina izmantot ES fondu iespējas izpētes un inovāciju jomā, īpaši projektiem, kas ir vērsti uz klimata pārmaiņu mazināšanu un negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanu. Tāpat Sabiedrībai jāturpina veicināt alternatīvās degvielas infrastruktūras attīstību Lidostā “Rīga”, projektiem iespēju robežās piesaistot ES fondu līdzekļus. Finansēšanas avoti: CINEA (Eiropas klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra), Horizon Europe, INTERREG, kā arī pašas Sabiedrības finansējums. Finansēšanas modeļi sadarbībā ar partneriem, piemēram, attīstot komercplatības.

3. Izlidošanas punktualitāte, ko ietekmē Lidostas infrastruktūra (IATA 85., 86., 87., 89.kodi) (%) > 98% (Laba pārvaldība)

Pastāvīgi ieviešot jaunākās tehnoloģijas un optimizējot infrastruktūras funkcionalitāti, Lidostai jāspēj uzturēt augsti punktualitātes standarti un jānodrošina mūsdienīgi risinājumi pasažieriem un pārvadātājiem.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:

² 1. tvēruma emisijas ir tiešās emisijas no lidostai piederošiem vai kontrolētiem energoresursu avotiem, kas iekļauj degvielas patēriņu un augstumaģentu emisijas.

³ 2. tvēruma emisijas ir iegūtās emisijas no iegādātās elektroenerģijas un siltumenerģijas. Emisijas tiek radītas ārpus lidostas, bet tās ir attiecināmas uz lidostas darbību.

⁴ VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” Ilgtspējas stratēģija 2022.-2030. gadam.

- Jaunu drošības iekārtu un aprīkojuma uzstādīšana, kas uzlabo caurlaidību drošības kontroles laikā atbilstoši jaunākajām tirgū pieejamajām tehnoloģijām;
- IT sistēmu modernizēšana un integrēšana, lai nodrošinātu jaunāko tehnoloģiju izmantošanu un procesu digitalizēšanu;
- Lidostas pasažieru autobusu parka pakāpeniska atjaunošana un modernizēšana, uzsākot elektroautobusu izmantošanu;
- Peronu un manevrēšanas ceļu infrastruktūras pastāvīga uzlabošana;
- Elektroinfrastruktūras modernizācijas darbi, lai nodrošinātu lidlauka darbības nepārtrauktību.

Finansēšanas instrumenti:

Kapitālsabiedrības pašas finansējums, papildus Sabiedrībai ir jāturpina izmantot ES fondu iespējas inovāciju un digitalizācijas jomā.

4. Pasažieru apmierinātība (vidējā) 5 ballu skalā – 4 vai augstāka (*Cilvēku drošība un piekļūstamība*)

Viens no lidostas “Rīga” stratēģiskajiem mērķiem ir nodrošināt mūsdienīgus un kvalitatīvus pakalpojumus un augstu servisa līmeni. Lai uzlabotu lidostas “Rīga” klientiem sniegto pakalpojumu kvalitāti, Lidostai jāturpina īstenot dažādi pasākumi klientu viedokļa noskaidrošanai, apmierinātības izvērtējumam un nepieciešamo pilnveidojumu ieviešanai.

Lidostai jāturpina attīstīt augsta līmeņa pakalpojumi un klientu serviss, veidojot klientu servisa darba grupas, vērtējot klientu vajadzības un gaidas, izstrādājot priekšlikumus klientu servisa uzlabošanai, uzraudzībai un jārealizē klientu servisa stratēģijas ieviešana un ievērošana lidostā strādājošos uzņēmumos, kas ir daļa no pakalpojumu sniegšanas ķēdes. Lidostas sniegto pakalpojumu un servisa kvalitātes novērtēšanai lidosta “Rīga” 2015. gadā uzsākusi dalību ACI izveidotajā ASQ (Airport Service Quality) globālās salīdzinošās novērtēšanas programmā, kas nosaka pasažieru apmierinātību, ceļojot caur lidostu, kas jāturpina visā plānošanas periodā.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:

- Lidostas “Rīga” dalība ACI ASQ aptaujā, kur sasniegts pasažieru kopējās apmierinātības rādītājs – 4 vai augstāks piecu ballu skalā.

Lidostai jānodrošina mobilitātes vienlīdzība, tajā skaitā pakalpojumi cilvēkiem ar kustību traucējumiem un citiem veselības traucējumiem. Īstenojot attīstības mērķus, būtiski ir nodrošināt nepārtrauktu Lidostas pakalpojumu pieejamību dažādu kategoriju pasažieriem, kas ietver digitālās vides pieejamības uzlabošanu.

Izstrādājot un īstenojot vienotu Klientu servisa stratēģiju visā lidostas kopienā, jānodrošina augsta līmeņa klientu serviss, piedāvājot ērtus un ātrus pakalpojumus (reģistrācija, drošības kontrole, bagāžas saņemšana), jāattīsta digitālie un pašapkalpošanās procesi.

Finansēšanas instrumenti:

Kapitālsabiedrības pašas finansējums.

5. Realizēta “Lidostas pilsētas” projekta 1.kārta. (*Cilvēka drošība un piekļūstamība; Eksports un konkurētspēja*)

Neaviācijas pakalpojumu attīstīšana, veidojot “Lidostas pilsētu” kā daudzfunkcionālu vidi ap lidostu dažādu biznesu attīstībai, kā arī paplašinot piedāvāto pakalpojumu klāstu terminālī. Jārada jaunas iespējas biznesa partneriem un ceļotājiem, jāattīsta “Lidostas pilsētas” koncepts

atbilstoši pieprasījumam, piedāvājot daudzveidīgus pakalpojumus un atbilstošu infrastruktūru, radīt daudzveidīgas darba, tikšanās, zināšanu apmaiņas, atpūtas un izklaides iespējas ceļotājiem, uzņēmējiem un vietējiem iedzīvotājiem, veidojot Lidostu par pašpietiekamu galamērķi.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:

- Realizēta “Lidostas pilsētas” projekta 1.kārta – piesaistīts attīstītājs un izbūvēti vismaz divi objekti - viesnīca un biroju ēka.
- Ilgtspējīgi un mūsdienīgi arhitektoniskās plānošanas principi, ievērojot BREEAM un LEED sertifikācijas standartu prasības.
- Priekšroka ģeotermālās un saules enerģijas ražošanas sistēmām, lai izvairītos no fosilo enerģijas avotu izmantošanas;
- Atbildīga un aprites pieeja resursu izmantošanā, piemēram, lietus ūdens savākšana un atkārtota lietošana;
- Būvniecības tehnoloģijas, kurās izmanto ilgtspējīgus un atjaunojamus materiālus, piemēram, masīvkoka konstrukcijas;
- Zaļā arhitektūra, kas veicina dabisko ekosistēmu, klimata regulēšanas un stabilizācijas sistēmu klātbūtni, piemēram, dabisko zaļo zonu, krastmalu un mitrāju veidošana, zaļo jumtu ierīkošana.

Finansēšanas instrumenti:

Lidostai atklāta konkursa ietvaros, piesaistot vadošo attīstītāju, kurš “Lidostas pilsētas” projektam piesaista citus sadarbības partnerus – investorus uzņēmējdarbības attīstīšanai.

6. Dalība inovāciju un pētniecības projektos

(Zaļais kurss)

Lai īstenotu inovatīvus izpētes un attīstības risinājumus, Lidostai jāturpina 2022. gadā uzsāktais darbs pie ES līdzfinansējuma piesaistes. Lidostai kā mērķis jāuzstāda dalība vismaz divos jaunos izpētes un inovāciju projektos plānošanas perioda ietvaros.

Lai maksimāli izmantotu atbilstošo ES fondu pieejamo finansējumu Lidostai aktīvi jāseko līdzi iespējām finansējuma piesaistē.

Sasniedzamais rezultāts plānošanas periodā:

- Atbilstoši noteiktajiem prioritārajiem virzieniem ES fondu apguvei mērķtiecīgs darbs, lai piesaistītu ES fondu līdzfinansējumu:
 1. Zemas emisijas gaisa kuģu tehnoloģiju un klimatneitrālas lidostas darbības attīstīšanai, alternatīvās enerģijas izmantošanai;
 2. Procesu automatizācijai un digitalizācijai.
- Veiksmīgi īstenoti un pabeigti jau uzsāktie ES fondu līdzfinansētie projekti (*sk.zemāk Lidostas "Rīga" nefinanšu mērķi dalībai ārvalstu fondu līdzfinansētajos projektos, uzsākto projektu īstenošana*).

Lidostas "Rīga" nefinanšu mērķi dalībai ārvalstu fondu līdzfinansētajos projektos, uzsākto projektu īstenošana:

Līdzfinansētais projekts	Fonds/ programma	Mērķis 2024	Īstenošanas gala termiņš
Elektroapgādes un uzlādes infrastruktūras izveide Baltijas valstu lidostās Ziemeļjūras - Baltijas TEN-T pamattīkla koridorā pārejai uz videi draudzīgāku darbību	CEF, uzrauga CINEA (Eiropas klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra)	Pabeigta apakštācijas būvniecība. Izstrādāti saules paneļu parka un elektrouzlādes vietu projekti.	2025.gada 09.novembris
Zemas emisijas gaisa kuģu tehnoloģiju un lidostu darbību integrācija un digitālā demonstrēšana (INDIGO)	Horizon Europe	Nodrošināti dati un ekspertīze projekta 4. un 6. darba pakotnes norisei	2026. gada 31. marts
BSR HyAirport	INTERREG	Veikta priekšizpēte par nacionālā un starptautiskā tiesiskā un juridiskā ietvara prasībām saistībā ar ūdeņraža piegādi, uzglabāšanu, uzpildi un izmantošanu lidostās.	2026. gada 31. oktobris

2023.gadā Lidosta ir pieteikusies Eiropas infrastruktūras savienošanas mehānisma militārās mobilitātes līdzfinansējuma programmai ar projektu "4. perona rekonstrukcija Starptautiskajā lidostā "Rīga"" ar kopējo projekta izmaksu apmēru 39,3 miljoni eiro. Pēc projekta izvērtēšanas, pozitīva lēmuma gadījumā, projekta mērķis ir uzlabot un attīstīt Lidostas infrastruktūru, pielāgojot to divējādai lietošanai militārām un civilām vajadzībām, kas plānošanas periodā jāīsteno.

Lidostas "Rīga" uzdevums, sniedzot aviācijas un neaviācijas pakalpojumus, ir uzlabot pasažieru un partneru pieredzi, padarot procesus efektīvākus un ieviešot inovācijas un automatizāciju. Kā arī, lai uzlabotu drošības līmeni un pasažieru komfortu drošības pārbaudes kontrolpunktos, jāturpina ieviest jauni tehnoloģiskie risinājumi. Lidostai "Rīga" jāstiprina sava inovāciju kapacitāte, definējot izaicinājumus, kam nepieciešami inovatīvi risinājumi. Lidostai jāvērtē pieteikšanās iespējas digitālās transformācijas un biznesa inovāciju ieviešanas jomās.

Sabiedrībai ir jāstrādā pie jaunu risinājumu izpēti, kas palīdzētu sasniegt ES klimata mērķus un ievērotu Zaļo kursu, mazinātu negatīvo ietekmi uz vidi un nodrošinātu procesu digitalizāciju. Jāturpina veicināt alternatīvās degvielas infrastruktūras attīstību Lidostā "Rīga", projektiem iespēju robežās piesaistot ES struktūrfondus, tajā skaitā pielāgojot lidostas infrastruktūru divējādai lietojamībai.

Arī turpmāk jāmonitorē pieejamie ES fondi finansējuma piesaistei gan Latvijas, gan starptautiskā mērogā, arī pievērsties jau līdz šim izmantotajiem finansēšanas instrumentiem: INTERREG, Connecting Europe Facility (CEF) u.c.

Kapitālsabiedrības komerciālā darbība un valsts deleģētā funkcija (Laba pārvaldība)

Ar 2013.gada 2.jūlija Ministru kabineta rīkojumu Nr. 297 “Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu valsts akciju sabiedrības “Starptautiskā lidosta “Rīga”” lidlauka teritorijai”, Lidostas lidlauka teritorijai ir noteikts nacionālo interešu objekta statuss. Saskaņā ar likuma “Par aviāciju” 27. panta piektajā daļā noteikto, Ministru kabinets ir pilnvarots noteikt civilās aviācijas lidlaukus, kuros civilās aviācijas drošības uzturēšanas pasākumi tiek finansēti no valsts budžetā šim mērķim kārtējā gadā paredzētajiem līdzekļiem, kas tiek noteikts ar Ministru kabineta rīkojumu par valsts budžeta programmas 44.00.00 “Līdzekļi aviācijas drošības, glābšanas un civilmilitārās sadarbības nodrošināšanai” līdzekļu izlietojumu. Valsts finansējums valsts deleģētā uzdevuma izpildei veido mazāk kā 10% no Sabiedrības vidējā gada apgrozījuma. Lidosta īsteno valsts deleģēto uzdevumu, negūstot no tā peļņu. Valsts deleģētās funkcijas izpildes nodrošināšanai Lidosta izmaksas sedz no ieņēmumiem, kas gūti, iekasējot maksu no pasažieriem par aviācijas drošības pakalpojumiem.

Lidosta ir komerciāla valsts kapitālsabiedrība un nodrošina komerciālus pakalpojumus: (komerciāls vai nekomerciāls attīstības virziens)⁵

- Aviācijas pakalpojumus pasažieriem (terminālis, ar to saistītā infrastruktūra) un aviopāravadātājiem (skrejceļa, termināļa, skrejceļa pievadceļu, perona u.c. uzturēšana, kā arī lidlauka aprīkojuma nodrošināšana) Lidosta nodrošina par maksu, ko regulē starptautiskie un vietējie tiesību akti, tajā skaitā Ministru kabineta noteikumi Nr.540 “Lidlaukā sniegto pakalpojumu maksas noteikšanas un mainīšanas kārtība”;
- Lidostas “Rīga” Virszemes apkalpošanas departaments (RIX GH) ir viens no diviem lidlauka pakalpojumu sniedzējiem, kam ir tiesības lidostā “Rīga” sniegt lidlauka pakalpojumus tajās kategorijās, kurās saskaņā ar tiesību aktiem ir ierobežots pakalpojumu sniedzēju skaits (bagāžas apstrāde, apkalpošana uz perona un ienākošo, izejošo un tranzīta kravu un pasta fiziska pārkraušana posmā starp lidostas termināli un gaisa kuģi);
- Lidostas komercdarbība neaviācijas sektorā saistīta ar pamatdarbības jomām: telpu un teritorijas iznomāšanu pakalpojumu sniedzējiem – gaisa kuģu un pasažieru apkalpošanas procesa nodrošinātājiem, degvielas piegādātājiem, loģistikas uzņēmumiem, veikaliem, ēdināšanas vietām, autostāvvietām, kā arī reklāmas pārdošanu un komunālo pakalpojumu nodrošināšanu. Infrastruktūru un pakalpojumus Lidosta nodrošina, ievērojot komerciālas darbības principus – piemērojot pakalpojumu saņēmējiem maksu par attiecīgo pakalpojumu izmantošanu.

Lidostas eksportspēja, darbība vietējā un starptautiskos tirgos (Eksports un konkurētspēja)

Vienlaicīgi ar infrastruktūras attīstību, kas nodrošina Lidostas kapacitāti sniegt aviācijas un neaviācijas pakalpojumus, aktīvi jāīsteno arī klientu piesaistes pasākumi, lai nodrošinātu

⁵ Sabiedrības klasifikācija noteikta, ņemot vērā Pārresoru koordinācijas centra vadlīnijas “Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijas”, apstiprinātas 2022. gada 17. jūnijā.

nepieciešamo kravu apjomu un pasažieru skaita pieaugumu. Šie apjomi tiešā veidā uzskatāmi par raksturlielumiem Lidostas pamatdarbības jomām, kas saistītas ar pakalpojumu sniegšanu vietējiem un starptautiskiem klientiem - pasažieru un kravu aviopārvadātājiem un pasažieriem.

Lai saglabātu Lidostas konkurētspēju starptautiskajos tirgos, jānodrošina augsta pakalpojumu eksportspēja. Lidostas rezultatīvie rādītāji, kas raksturo virzību uz šiem mērķiem:

	2024.gada mērķis	2030.gada mērķis
Pasažieru skaits (milj.)	7.29	9
Pārkrautās kravas (t)	18 790	>28 000
Tiešo galamērķu skaits vasara/ ziema	105/87	110/90
Tirgus daļa Baltijas valstīs (apkalpoto pasažieru īpatsvars %)	>40%	>40%

Tabulā noteiktos rādītājus Lidosta tieši nevar ietekmēt, tie atkarīgi no aviopārvadātāju darbības.

Lidostai "Rīga" jāturpina kravu apjomu palielināšana kā viens no svarīgiem mērķiem saimnieciskās darbības diversificēšanai. Mērķtiecīgi jāstrādā, lai to sasniegtu –jāpilnveido kravu apkalpošanas infrastruktūra, jāpiedalās kravu loģistikas izstādēs, jāorganizē individuālas tikšanās ar nozares dalībniekiem. Lai arī kravu pārvadājumu attīstību būtiski ir ietekmējusi ģeopolitiskā situācija pasaulē, lidostai "Rīga" ir jāturpina šī pārvadājumu segmenta nodrošināšana un attīstība, meklējot jaunus loģistikas partnerus un ķēdes.

Lidostai jāpiesaista klienti, izmantojot dažādus instrumentus, piemēram, ieviešot mārketinga atbalstu (pasākumus) jauniem galamērķiem, jauniem partneriem pasažieru un kravu segmentā u. tml. Jāturpina attīstīt plaša pasažieru lidojumu maršrutu tīkla nodrošināšana, savienojot Latviju ar lielākajiem Eiropas ekonomiskās, politiskās sadarbības un tūrisma galamērķiem, tajā skaitā attīstot tālsatiksmes lidojumus. Jānodrošina ērta sauszemes transporta piekļuve un savienojamība ar avio transportu. Jānodrošina konkurētspējīga pakalpojumu kopuma un tarifu politikas attīstība.

Finanšu mērķi

(Laba pārvaldība)

Balstoties uz Eiropas aviācijas nozares radītajiem satricinājumiem, Akcionārs Lidostai nosaka, ka primāri Lidostai vidējā termiņa stratēģijā jānodrošina tās vērtības pieaugums ilgtermiņā, kas tiktu līdzsvarots ar ilgtspējīgu finanšu pārvaldību, nodrošinot finanšu rādītāju/mērķu minimālo robežvērtību sasniegšanu.

Nosakot kapitālsabiedrībai finanšu mērķus, Akcionārs ņem vērā, ka atbilstoši komerciālo sabiedrību klasifikācijai pētījumā "Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības izvērtējums"⁶, Lidosta atbilst A1 grupas kapitālsabiedrībai un tai izvirzāmi attiecīgi finanšu mērķi. Tomēr Akcionārs apzinās, ka izvirzītā prioritāte - Lidostas pasažieru termināļa attīstības 6.kārtas realizēšana noslēgsies plānošanas perioda ietvaros, tādejādi nosaka zemāk norādītos sasniedzamos mērķus.

Akcionārs nosaka šādus galvenos vērtējamus finanšu mērķus, kas sasniedzami plānošanas perioda beigās:

1. Neto apgrozījums 2030.gadā > 100 milj. EUR

⁶ 2019. gada 4. janvāra gala ziņojums "Latvijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības politikas izvērtējums", SIA "KPMG Baltics".

2. Vispārējais apgrozāmo līdzekļu koeficients (Current ratio) 3 gados vidēji >1,1
3. Paša kapitāla īpatsvars bilancē > 25%
4. Bilances aktīvu vērtība > 300 milj., EUR

Tāpat Akcionārs sagaida, ka Lidosta, izstrādājot un īstenojot vidēja termiņa stratēģiju, nodrošinās tādu finanšu pārvaldību, lai pārsniegtu sekojošas Akcionāra noteiktās minimālās robežvērtības:

1. Pārskata gada peļņa pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa pārsniedz > 3 milj. EUR
2. Naudas plūsmas atlikums perioda beigās – vismaz 1 mēneša OPEX apmērā
3. Neto saistības/EBITDA < 7
4. Saistību apkalpošanas koeficients DSCR > 1

Dividenžu politika

Prognozējot lidosta “Rīga” dividendēs izmaksājamā peļņas daļa tiek noteikta atbilstoši labas korporatīvās pārvaldības principiem un saskaņā ar Ministru kabineta 2022.gada 25.janvāra noteikumiem Nr. 72 „Kārtība, kādā tiek prognozēti, noteikti un veikti maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu” (turpmāk - MK Nr.72). Ievērojot Eiropas Komisijas 2021.gada 8.lēmumu lietā SA.57756 (2021/N) - *Latvia COVID-19: Recapitalisation of Riga International Airport tika* veikti grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 23.aprīļa rīkojumā “Par valsts akciju sabiedrības “Starptautiskā lidosta “Rīga”” pamatkapitāla palielināšanu”, papildinot rīkojumu ar 11.punktu, kas nosaka, sabiedrība neveiks dividendžu maksājumus par 2021. un 2022. gadu, kamēr Covid-19 akciju daļas nav pilnībā atpirktas.

Nemot vērā minēto, Satiksmes ministrija neiebilst, ja VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” stratēģijā noteiktu atšķirīgu prognozējamo dividendēs izmaksājamo un saņemamo peļņas daļu, ja tiek saņemts Eiropas Komisijas atzinums par to, ka lidosta var turpināt neveikt dividendžu maksājumus, kamēr pilnībā atpirktas COVID – 19 akciju daļas. Balstoties uz Sabiedrības plānotajiem ieguldījumiem periodā no 2026.gada līdz 2030.gadam ieskaitot, lai nodrošinātu apjomīgus Sabiedrības attīstības projektu realizāciju, Akcionārs atbalsta noteikt atšķirīgu valstij dividendēs izmaksājamo peļņas daļu ne vairāk kā 16% apmērā no gada pārskata peļņas (ieskaitot UIN kopējā likme sastāda 20%), lai šajā periodā īstenotu termināla paplašināšanas 6.kārtu, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību, kas salāgota ar prognozētajiem pasažieru apjomiem, tādējādi nodrošinot uzņēmuma vērtības pieaugumu.

Akcionārs sagaida, ka līdz jaunās stratēģijas plānošanas perioda sākumam Lidosta būs izbeigusi Covid-19 valsts ieguldījuma līdzdalību Eiropas Komisijas 2021.gada 8.lēmuma lietā SA.57756 (2021/N) - *Latvia COVID-19: Recapitalisation of Riga International Airport*.

Finansēšanas instrumenti

Akcionārs aicina Sabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijā 2024.-2030.gadam paredzēt dažādus finansēšanas variantus un to kombinācijas, tai skaitā atbilstoši 2023.gada 16.maija Ministru kabineta lēmumam (prot. Nr. 26, 27§) izvērtēt un paredzēt iespēju piesaistīt papildus finansējumu, izmantojot kapitāla tirgus iespējas, lai nodrošinātu investīciju programmas īstenošanu un straujāku stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Sabiedrības stratēģisko un ilgtspējīgo investīciju projektu īstenošanai Akcionārs aicina izmantot sekojošus finanšu instrumentus:

- Nodrošināt uzņēmuma kredītreitinga novērtēšanu un tā stiprināšanu ar mērķi vidējā termiņā piesaistīt finansējumu, emitējot obligācijas projektiem, kas saistīti ar ilgtspējas un vides mērķu sasniegšanu;
- Atsaucoties uz 2023.gada 16.maija Ministru kabineta lēmumu (prot. Nr. 26, 27§), izvērtēt Sabiedrībai pastāvošos šķēršļus un paredzēt sākotnējā publiskā akciju piedāvājuma (IPO) izlaidšanu fondu biržā, lai piesaistītu papildus finansējumu Sabiedrības straujākai attīstībai

un stratēģisko investīciju projektu īstenošanai, tādējādi stiprinot kapitāla struktūru un uzņēmuma korporatīvo pārvaldību;

- piesaistīt struktūrfondu līdzfinansējumu;
- atsevišķus projektus īstenot, piesaistot partnerus;
- piesaistīt valsts finansējumu publisko funkciju nodrošināšanai (drošība un drošums).

Ilgspējas mērķi

Akcionārs sagaida, ka Lidosta turpina attīstīties kā ilgtspējīgs un sociāli atbildīgs uzņēmums un turpina sadarboties ar visām ietekmes pusēm, izvērtēt sociālo, vides un ekonomisko ietekmi un iesaistīt ietekmes puses būtisku jautājumu risināšanā. Īpaši stiprinot sadarbību ar Lidostas teritorijā strādājošiem uzņēmumiem un aviopārvadātājiem – Lidostas lietotājiem.

Lidostai ir jāstiprina lietotāju komitejas (AUC) stratēģisko lomu pārvaldības lēmumu pieņemšanā, pārstāvot dažādu ieinteresēto pušu intereses, kuras izmanto vai ietekmē lidostas darbību. Lidostas lietotāju komitejas galvenais mērķis ir veicināt saziņu, sadarbību un sapratni starp dažādām ietekmes pusēm, tostarp aviokompānijām, virszemes pakalpojumu sniedzējiem, iesaistītajām valsts iestādēm, kravu operatoriem, koncesionāriem un citām ietekmes pusēm.

Lai nodrošinātu lidostas "Rīga" pakalpojumu un procesu atbilstību vispārējām aviācijas un to uzraugošo dienestu prasībām, apmierinātu klientu vajadzības, uzturētu plašu pakalpojumu klāstu un augstu servisa līmeni, Lidostai jāveido vērtību ķēde. Vērtību ķēdei jāatspoguļo Lidostas ieguldījumu (infrastruktūra, finanšu resursi, pakalpojumi un sniegums u.c.) pārveidi ieguvumos (savienojamība, apmierināti klienti, peļņa, zinātība un inovācijas u.c.), tādējādi nodrošinot ilgtspējīgu darbības modeli.

Latvija saskaņā ar Apvienoto Nāciju organizācijas 2015. gada 12. decembra Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīguma 4. panta 19. punktu un Parīzes nolīguma pavadošā lēmuma 1/CP.21 35. punktu, kā arī 2018. gada 11. decembra Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību 15. pantu, izstrādāja Latvijas stratēģiju klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam, kas tika atbalstīta MK 2020. gada 28. janvārī. Stratēģija ir ilgtermiņa vīzijas dokuments, lai nodrošinātu vienotu un pamatotu valsts virzību uz klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam, kompensējot nesamazināmās antropogēnās siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas ar CO₂ piesaisti.

Saskaņā ar minēto Sabiedrībai ir jāparedz risinājumi virzībai uz klimatneitralitāti, t.sk., ilgtspējīgas enerģētikas īstenošana, nodrošinot tikai atjaunojamo energoresursu izmantošanu elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā.

2020. gada 28. janvārī MK apstiprinātais Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam (NEKP) paredz konkrētus pasākumus SEG emisiju samazināšanā un CO₂ piesaistes palielināšanā. NEKP ilgtermiņa mērķis ir, uzlabojot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību.

Tādējādi Sabiedrībai ir jāīsteno šādi noteiktie mērķi:

- jāveicina resursu pašpietiekamība, kā arī to dažādošana un efektīva izmantošana;
- jānodrošina resursu, it īpaši fosilu un neilgtspējīgu resursu, patēriņa būtiska samazināšana;
- jānodrošina pāreja uz ilgtspējīgu, atjaunojamo un inovatīvu resursu izmantošanu;
- jāveicina tādas pētniecības un inovāciju attīstība, kas atbalsta klimata pārmaiņu mazināšanu.

Līdz ar to, ņemot vērā valstij un aviācijas industrijai noteiktos sasniedzamos mērķus un noteikto attīstības virzienu, t.i., nepieciešamību panākt būtisku SEG emisiju samazināšanos un turpināt ceļu uz klimatneitralitātes sasniegšanu, Sabiedrībai ir jāīsteno savi izvirzītie vidēja termiņa

un ilgtermiņa mērķi⁷ SEG mazināšanai saskaņā ar aviācijas industrijas apņemšanos, 2050. gadā jāsasniedz nulles CO₂ emisiju jeb “Net Zero” līmenis; jāturpina dalība ACI “Airport Carbon Accreditation” programmā, mazinot CO₂ emisijas un kvalificējoties augstākiem programmas līmeņiem, 2025. gadā sertificējoties ACA 3.līmenim.

Attiecībā uz 3. tvēruma emisiju mazināšanu Sabiedrībai ir jāturpina sadarboties ar ietekmes pusēm – lidlauka pakalpojumu sniedzējiem, lai ieviestu “ReFuelEU Aviation” regulas prasības attiecībā uz ilgtspējīgu aviācijas degvielu, veicinātu sadarbības partneru, pasažieru un darbinieku transporta emisiju mazināšanu.

No nozaru politikas dokumentiem uz kapitālsabiedrību attiecināmie horizontālo politiku mērķi (vides, ilgtspējas, korporatīvās pārvaldības, sociālās atbildības, pētniecības un attīstības u.tml.).

Saskaņā ar likumu “Par aviāciju” valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauks ir stratēģiski svarīgs civilās aviācijas infrastruktūras attīstībai un sabiedrības interešu nodrošināšanai vajadzīgs lidlauks, kurā tiek nodrošināti nepieciešamie augstas kvalitātes un drošības standarti.

Atbilstoši 2011.gada 5.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.535 „Noteikumi par valsts akciju sabiedrības „Starptautiskā lidosta „Rīga”” lidlauka statusu, lidlauka teritorijas robežām un lidlauka teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu” 1.punktam Lidostas lidlaukam ir noteikts valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauka statuss.

Viens no valsts politikas sasniedzamajiem mērķiem aviācijas nozarē ir uzturēt un attīstīt ekonomiski efektīvu gaisa transporta sistēmu, kas sniedz drošus, kvalitatīvus un pieejamus gaisa satiksmes pakalpojumus sabiedrībai. Tai skaitā, ar dinamisku gaisa transporta sistēmas izveidi nodrošināt ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā un padarīt Rīgu par gaisa satiksmes centru tiešajiem un tranzīta pasažieriem, vienlaicīgi veicot pasākumus, lai mazinātu nozares uzņēmumu darbības ietekmi uz vidi. Lai to sasniegtu, cita starpā ir jānodrošina efektīva gaisa transporta sistēmas pārvaldība un regulējums, uz attīstību vērsta gaisa transporta politika.

Lidosta kā viens no valsts aviācijas nozares struktūras galvenajiem elementiem ir lielākais gaisa satiksmes centrs Baltijas valstīs, kas nodrošina regulāras pasažieru aviosatiksmes, kravas un pasta apkalpošanu gaisa kuģiem, kas veic lidojumus uz Eiropas un citām pasaules valstu pilsētām, tādējādi nodrošinot Latvijas valsts starptautisko sasniedzamību.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Akcionārs arī turpmāk sagaida Lidostas ilgtspējīgu attīstību, saglabājot Baltijas reģiona gaisa satiksmes centra līderpozīcijas, ar nākotnes sagaidāmo mērķi kļūt par Ziemeļeiropas gaisa satiksmes centru, nodrošinot sekojošas funkcijas:

- Veicinot savienojamību ar Eiropas un pasaules ekonomikas un biznesa centriem, veicinot valsts ekonomisko attīstību, iekšzemes kopprodukta pieaugumu un ilgtspējīgai mobilitātei atbilstošu pārvaldījumu sistēmu;
- Sniedzot atbalstu Latvijas tautsaimniecības nozarēm, kuru darbībai aviācijas savienojamība ir svarīga, kā, piemēram, finanšu, tūrisma un medicīnas nozarēm;
- Virzību uz klimatneitrālas politikas īstenošanu;
- Veicinot inovācijas un digitalizāciju, tādā veidā nodrošinot efektīvu un sabiedrības vajadzībām piemērotu procesu un pakalpojumu izmantošanu ar mērķi veicināt valsts attīstību un izaugsmi;
- Nodrošinot izaugsmei atbilstošas Lidostas infrastruktūras attīstību;
- Sniedzot atbalstu valsts drošībai un aizsardzībai, pildot NATO rezerves lidlauka funkciju, kā arī nodrošinot militārās mobilitātes projektu īstenošanu;
- Veicot valsts reprezentēšanas funkciju, tai skaitā, valsts kritiskās infrastruktūras nodrošināšanu, drošības un drošuma funkcijas, vietējo un ārvalstu amatpersonu apkalpošanu valsts protokola ietvaros.

⁷ Attiecībā uz 1. un 2. tvēruma emisijām

Valsts transporta attīstības politika

Nodrošinot valsts ilgtspējīgu attīstību, svarīgākais valsts ilgtermiņa plānošanas dokuments Latvijā ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam (turpmāk – Latvija 2030)⁸, kur attiecībā uz transporta jomu viena no izvirzītajām prioritātēm ir Latvijas telpiskās attīstības perspektīva. Izvirzītais mērķis attiecīgi ir stiprināt Latvijas un tās reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu valstu lielāko pilsētu starptautisko lomu.

Latvija 2030 ietvaros Latvijas ārējās sasniedzamības uzlabošanā būtiska loma ir starptautiskas nozīmes autoceļu, dzelzceļu, ostu un lidostu infrastruktūras attīstībai. Ātras ārējās sasniedzamības nodrošināšanai pasažieru pārvadājumos joprojām galvenā loma ir gaisa transportam, kā ātrākajam un efektīvākajam transporta veidam. Tāpat, Latvijai jāklūst par izdevīgāko un pievilcīgāko tranzīta ceļu preču plūsmām no tālo un tuvo austrumu valstīm uz citām ES valstīm un otrādi.

Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027.gadam, kas ir noteikts kā Latvija 2030 rīcības plāns, viena no prioritātēm ir kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība, kur starp veicamajiem uzdevumiem Lidostai ir noteikta:

- Starptautiskās savienojamības uzlabošana, īstenojot Rail Baltica projektu, tālāk attīstot starptautisko lidostu “Rīga” un vienlaikus paaugstinot tranzīta pakalpojumu konkurētspēju un jaunu tirgu apguvi, veidojot Rīgu par nozīmīgu un modernu multimodālu transporta mezglu, tai skaitā uzlabojot infrastruktūru, tādējādi palielinot Eiropas vienotā transporta tīkla produktivitāti un sekmējot vides mērķu ievērošanu.⁹

Būtiskākais vidējā termiņa politikas plānošanas dokuments transporta nozares attīstībai Latvijā ir Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (turpmāk – TAP 2027)¹⁰, kas tika apstiprināts 2021.gada 21.oktobrī. Tajā izvirzītais transporta politikas mērķis ir integrēta transporta sistēma, nodrošinot drošu, efektīvu, pieejamu, pieklūstamu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicinot valsts ekonomisko izaugsmi, reģionālo attīstību un nodrošinot virzību uz klimatneitrālu ekonomiku. TAP 2027 izvirza vairākus mērķus attiecībā uz ilgtspējīgu cilvēka mobilitātes vajadzību apmierināšanu, vienlaikus sniedzot ieguldījumu valsts ekonomiskajā izaugsmē, t.sk. uzņēmējdarbības vides attīstībā un pieejamībā. Lai to sasniegtu, attiecībā uz Lidostu par prioritātēm tiek izvirzīta pasažieru termināļa attīstības 6.kārtas realizēšana, kravu apjomam atbilstošas kravu infrastruktūras nodrošināšana un uzsākto Kohēzijas projektu pabeigšana, tiek sagaidīts sekojošs mērķa rezultāts:

- apkalpoto pasažieru skaits Lidostā “Rīga” 2023. gadā – 6,6 miljoni (tajā skaitā transfēra/ tranzīta daļa >25%), 2027. gadā – 9 miljoni (tajā skaitā transfēra/ tranzīta daļa >25%);
- lidojumu maršrutu skaits no Lidostas “Rīga” (vasara/ziema) – 2023. gadā 100/74, 2027. gadā – 110/80;
- apkalpoto kravu apjoms - 2023. gadā – 33 000 tonnas, 2027. gadā – 48 000 tonnas¹¹;
- diennakts trokšņa rādītāja (L_{dvn}>55dB (A)) Lidostas “Rīga” ietekmētā teritorija 2023. gadā < 26,6² km², 2027. gadā < 26,6² km².

Sabiedrība, vietējā kopiena un sociālā atbildība

⁸ Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam. Pieejams: <https://www.pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/latvijas-ilgtspējīgas-attistibas-strategija>

⁹ Avots: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam. Pieejams: <https://www.pkc.gov.lv/index.php/lv/nap2027>

¹⁰ Avots: Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/327053-par-transporta-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>

¹¹ Šajā Akcionāra gaidu vēstules sadaļā norādīts kravu apjoms tādā apmērā kā tika prognozēts TAP 2027 izstrādes brīdī, pirms izmaņām ģeopolitiskajā situācijā. Lidostas sasniedzamais rādītājs minēts vēstulē sadaļā “Lidostas eksportspēja, darbība vietējā un starptautiskos tirgos”

Balstoties uz finanšu iespējām, Sabiedrībai jāturpina īstenot aktivitātes šādās korporatīvās sociālās atbildības un sabiedrības investīciju politikas jomās:

- vietējās kopienas labklājība,
- vides aizsardzība,
- gaisa kuģu trokšņa pārvaldība,
- cilvēkresursu attīstība,
- uzņēmējdarbības un tūrisma attīstība Latvijā.

Sabiedrības atbalsta projektus Lidosta "Rīga" var īstenot kā brīvprātīgo darbu un finansiālu atbalstu, nodrošinot šī procesa pārredzamību. Apzinot savas ietekmes areālu un ņemot vērā plānotos attīstības projektus, par vietējo kopienu Sabiedrība atzīst Mārupes novadu, kurā atrodas lidostas infrastruktūra un kura iedzīvotājus lidostas un aviokompāniju darbība ietekmē visvairāk, un Rīgas valstspilsētas teritoriju, kurā saskaņā ar Lidostas trokšņa stratēģisko karti L_{dvn} trokšņa līmenis pārsniedz 55 dBA.

Informācijas publiskošana

Sabiedrībai vidēja termiņa darbības stratēģijas periodā jānodrošina informācijas publiskošana Sabiedrības tīmekļa vietnē, kā arī paziņojuma par korporatīvo pārvaldību un nefinanšu paziņojuma sagatavošanu atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 58., 58.¹, 58.², 58.³ pantam un no 2026. gada – atbilstoši Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīvas un Eiropas ilgtspējas ziņošanas standarta prasībām.

Noslēguma kopsavilkums

Pamatojoties uz augstāk minēto, Akcionārs arī turpmāk sagaida Lidostas ilgtspējīgu attīstību, saglabājot Baltijas reģiona gaisa satiksmes centra līderpozīcijas, ar nākotnes sagaidāmo mērķi kļūt par Ziemeļeiropas gaisa satiksmes centru, nodrošinot sekojošas funkcijas:

- Veicinot savienojamību ar Eiropas un pasaules ekonomikas un biznesa centriem, veicinot valsts ekonomisko attīstību, iekšzemes kopprodukta pieaugumu un ilgtspējīgai mobilitātei atbilstošu pārvaldājumu sistēmu;
- Sniedzot atbalstu Latvijas tautsaimniecības nozarēm, kuru darbībai aviācijas savienojamība ir svarīga, kā, piemēram, finanšu, tūrisma un medicīnas nozarēm;
- Virzību uz klimatneitrālas politikas īstenošanu;
- Veicinot inovācijas un digitalizāciju, tādā veidā nodrošinot efektīvu un sabiedrības vajadzībām piemērotu procesu un pakalpojumu izmantošanu ar mērķi veicināt valsts attīstību un izaugsmi;
- Nodrošinot izaugsmei atbilstošas Lidostas infrastruktūras attīstību;
- Sniedzot atbalstu valsts drošībai un aizsardzībai, pildot NATO rezerves lidlauka funkciju, kā arī nodrošinot militārās mobilitātes projektu īstenošanu;
- Veicot valsts reprezentēšanas funkciju, tai skaitā, valsts kritiskās infrastruktūras nodrošināšanu, drošības un drošuma funkcijas, vietējo un ārvalstu amatpersonu apkalpošanu valsts protokola ietvaros;
- Aviācijas nozares attīstības Latvijā veicināšana, piesaistot un izglītojot aviācijas speciālistus, sadarbojoties ar valsts izglītības iestādēm speciālistu sagatavošanā un piesaistē, inovāciju attīstībā.

Valsts kapitāla daļu turētāja pārstāve
VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga""

L.Austrupe